

lik výzkumů o klimatu třídy, které proběhly v letech 1991, 1996 a 2000, 2001. V závěru hlavní části sborníku je příspěvek dalších pracovníků Ústavu Milady Rabušicové a Vlastimila Čiháčka Možnosti vzájemné podpory a spolupráce školy a rodiny, který prezentuje několik možností, jak lze organizovat vztahy mezi školou a rodinou.

Sborník však má i další sekce. V sekci nazvané Zpráva o výzkumu je inspirující příspěvek o výzkumu grantových nabídek, řešený na Ústavu od září roku 2001 a prezentovaný Klárou Šedovou a Evou Václavíkovou. Z průběžné zprávy je zřejmé, že jde o podnětný výzkum, který by mohl být po svém dokončení velmi prospěšným materiálem pro všechny střední, vyšší a vysoké školy, stejně jako pro poskytovatele grantů.

Vědecká činnost by měla začínat prací se studenty. Tento fakt dokládají dva příspěvky v sekci studentských prací. Jedním z nich je článek Zuzany Kunzové a Kláry Šedové, který prezentuje a interpretuje některé výsledky obsahové analýzy sdělovacích prostředků, jež jsou součástí širšího projektu. Druhým je pak příspěvek Libora Bočka, který uvádí výsledky své diplomové práce nazvané „Vývoj české vzdělávací politiky a porovnání jejích klíčových témat se vzdělávací politikou Evropské unie v 90. letech.“

Závěr sborníku tvoří zprávy z konferencí, po kterých následuje medailon docentky Zdenky Veselé, dlouholeté členky Ústavu.

Sborník akcentuje sociálně-výchovné hledisko, podněcuje diskusi zaměřenou na formální sektor vzdělávání. Ostatně toto zaměření je pro práci členů Ústavu pedagogických věd FF MU příznačné po delší dobu.

lony obou jubilatů z pera Hany Bočkové (doc. PhDr. K.Palas, CSc.) a Dušana Jeřábka (doc. PhDr. V.Válek, CSc.). Karel Palas je literární vědec obdivuhodně širokého záběru – od lidové a pololidové tvorby přes literaturu spjatou s Moravou a Brnem až po syntetické práce o českém písemnictví 19. století. Vlastimila Válka zná naše literární veřejnost jako svědomitého a zkušeného editora a autora četných odborných studií, mj. významné monografie o české memoárové literatuře.

Témata sborníku jsou seřazena chronologicky – od středověkých legend až po současnou poezii (Miroslav Balašík o Pavlu Kolmačkoví). Michaela Horáková zjišťuje ve studii Ke vztahům středověké a barokní legendistiky, v čem se obě množiny legend odlišují (v barokních je např. posílena aktivnost a jsou dramatictější). Hana Bočková se zabývá „renesančním pesimismem“ na přelomu 16. a 17. století na příkladu české verze díla Pierra Boaistuaua, uvedeného k nám Nathanaelem Vodňanským z Uračova.

Zuzana Urválková připomíná v rozsáhlé studii dílo kdysi zejména v evangelických rodinách oblíbeného autora Karla Jiřího Herloše (K. R. Herloszsohna), německy píšícího beletristy čerpajícího z českých dějin, a srovnává jeho obraz předhusitské doby a krále Václava IV. s tím, jak stejné období reflektuje J. K. Tyl. Studie Jiřího Kudrnáče o Miloši Martenovi svědčí o výborné znalosti naší literatury z přelomu 19. a 20. století. O Martenovi Kudrnáč soudí, že jeho tvorba připravuje a částečně realizuje „tendence, které silněji ovlivnily dvacáté století, totiž existencialismus, psychoanalýzu a surrealismus“ (Freudovy spisy ovšem Marten mohl znát), a naznačuje vývoj prózy k autorům, jako jsou Kafka, Joyce a T. Mann. Objevným přístupem k tématu se vyznačují stati Zdeňka Kožmína (o prostoru v Kafkově Americe) a Jiřího Trávnička (o trojí verzi jedné z chassidských legend).

Michaela Sekaninová zveřejnila ve sborníku část své rozsáhlé práce o beletristickém díle Dominika Pecky, katolického kněze, prozaika, esejisty a filozofa, dvakrát vězněného komunistickým režimem. Mnohé Peckovy povídky a romány (jak konstatuje i autorka) jsou zatíženy didaxí a tendenčnos-

* Brno, MU 2002, 128 stran

M. SKUTIL

SPFFBU: Bohemica litteraria V3: Karlů Palasovi a Vlastimilu Váلكovi k sedmdesátinám

Sborník pracovníků Ústavu české literatury a knihovnictví FF MU má v čele medai-

tí, ale ve svých nejlepších chvílích byl Pecka i ryším umělcem a vtípným glosátorem své doby.

Zbyněk Fišer a Luisa Nováková se stávají dědici odkazu dvou významných odborníků, kteří kdysi působili na témž pracovišti – Jiřího Levého, zakladatele naší vědecké teorie překladu, a znalce literatury pro děti a mládež Františka Tenčíka. Fišer píše o tvořivosti v překládání veršů (svou stať dokládá zajímavými příklady, čerpanými většinou z oblasti konkrétní poezie) a Nováková hodnotí díla, která dětem a mládeži adresovali ruralističtí autoři z okruhu někdejší revue Sever a východ Václav Prokůpek, František Křelina, Josef Knap a Jan Knob.

J. RAMBOUSEK

Česká filozofie mezi dvěma světovými válkami*

Nová knížka brněnských autorů přináší další výpravu do dějin české filozofie. Chce přispět ke zmapování velmi pestrého a plodného meziválečného období, kdy u nás působila celá řada osobností nejrůznějšího zaměření. I když jen několik z nich zasáhlo výrazněji do vývoje evropské filozofie, zaslouží si i další autoři naši pozornost a zájem.

Text nabízí pokus o sevřenou výpověď, která se neomezuje jen na slovníkový výčet osobností, ale všímá si dobových kontextů i vzájemných vazeb. Jeho autorům se tak podařilo vytvořit práci, kterou je možné považovat za důstojné pokračování stylu známé studie J. Popelové.

Výklad se otevírá stručným bodovým přehledem historického vývoje filozofování u nás. Vlastní text včetně vkládaných ukávek nás pak plynuce provází myšlenkovým světem autorů první poloviny minulého století. Od Masaryka se vydává k peripetiím i speci-
fčnosti českého pozitivismu i k protestant-

ským myslitelům. Kontrapunktem je potom jednak tvorba autorů katolických, jednak kritická reakce na pozitivismus. Ta našla svůj výraz v „boji za svobodu české filozofie“ u autorů z okruhu Ruchu filozofického, ale i u výrazné solitérní osobnosti L. Klímy.

Studie také zkoumá vliv pragmatismu v české kultuře (nejen K. Čapek) i směřování k existenciální a fenomenologické linii filozofie. V textu jsou připomenuty také některé naše ženy – filozofky a nalezneme tu i představitele marxistického myšlení. Mimo to ovšem text nabízí i výpověď o vazbách naší filozofie k dalším oborům (přírodověda, právo, sociologie, psychologie). Obraz filozofie zkoumaného období ještě dokreslují poznámky o dobových odborných časopisech a také připomínka dvou významných mezinárodních filozofických kongresů, které se u nás konaly ve 30. letech.

Kratičký závěr pak přináší pokus o stručnou charakteristiku nosných témat českého filozofického myšlení meziválečného období. Autoři tu zdůraznili především stálou přítomnost humanistického kontextu v promyšlení „národní“ otázky i snahu našich filozofů vyrovnat se důstojně a tvořivě s cizími filozofickými vlivy.

Studie jako celek čtenáři podává hutný a zároveň čtivý pohled na jednu z důležitých a zajímavých etap vývoje českého myšlení. Dobrý dojem (posílený i elegantní obálkou) však poněkud kazí některé formální drobnosti. Větší péče měla být věnována jednotné úpravě členění kapitol. Údaje v rejstříku někdy neodpovídají skutečnému stránkování bibliografie a některým portrétům chybí určení (např. s. 36). Tyto detaily však rozhodně nejsou podstatným znehodnocením textu, který díky své kvalitě, erudici i jasnému stylu nalezne jistě mnoho čtenářů.

P. JEMELKA

*Autoři: J. Gabriel, H. Pavlincová, J. Zouhar, vydala Masarykova univerzita, Brno, 2001, 120 s.

I n o c e n c A r n o š t B l á h a R O D I N N Á K R O N I K A